

Posudek bakalářské práce Petra Neugebauera: Národní stereotypy: příklad
Čechů v 19. století, Praha 2013, 75. stran.

Národní auto- a heterostereotypy (ustálené představy, která má většina příslušníků určité pospolitosti o sobě i o „těch druhých“) nabyly v moderní době značné důležitosti. Ovlivňují totiž (většinou neuvědoměle) hodnocení zahraniční i domácí politiky a politikové se jim chtě nechtě přizpůsobují a stereotypy využívají i zneužívají. Stereotypní obrazy přitom vykazují značnou trvanlivost a působí dále, i když se současný život od doby jejich vzniku zásadně liší. (V naprosté většině stereotypy vznikaly v době masových nacionalismů v druhé polovině 19. století.) Rozkrytí mechanismu jejich zformování a fungování je proto důležité pro jejich kritické zhodnocení a případné odmítnutí. Práce zabývající se stereotypy se proto pohybují na pomezí historiografie a sociologie a vyžadují znalosti přístupů obou disciplin. Obtížné je poznání relevantních pramenů – jedná se o širokou škálu publicistiky, karikatur, anekdot, vzpomínek, důležitá je také krásná i populární literatura, obrazy i jejich popularizace např. na pohlednicích atd. Autor bakalářské práce se proto nutně musel z velké části spolehnout na výsledky dosavadní literatury.

Petr Neugebauer si vybral české stereotypy, jimž kraloval negativní obraz Němců. Nejprve se v teoretické části pokusil o jejich definici a zhodnocení významu (tvrzení, že jsou důležitější než události samé /s. 1/ ale pokládám za přehnané) a potom stručně popsal české stereotypní představy o sobě samých, o Němcích, rakouském státu, Vídni atd. Zvláštní pozornost věnoval představám šířeným Masarykovými realisty (tady je ovšem problém – jednalo se o malou elitní stranu vzdělanců) a sociální demokracií.

Autor prokázal solidní znalost literatury, kterou obstojně zvládl. Nemohu se ale ubránit dojmu, že práce uvízla na půli cesty. Především postrádám alespoň stručný pohled do současnosti – např. odpověď na otázku, jak se k tradičnímu obrazu Němce přičlenil problém sudetoněmecké menšiny a jejího odsunu a

jakou roli stereotyp hraje v diskusích o násilném ukončení česko – německého soužití. Zajímavé by bylo také zjištění, zda a jakým způsobem vžité stereotypy fungují v debatách o evropské integraci.

Hodnocení práce je proto nesnadné. Požadavky na samostatné zpracování dosavadní literatury podle mého názoru Neugebauer naplnil, uvědomuji si také obtížnost tématu, myslím ale, že mu zůstal ještě něco dlužen. Nepříjemným nedostatkem je i častý výskyt překlepů.

Navrhuji proto hodnocení stupněm velmi dobře až dobře a to podle výsledků ústní obhajoby, pro kterou navrhuji otázky zaměřené na výše naznačené aktuální fungování národních stereotypů.

Praha 7. 1. 2013

PhDr. Jiří Rak